

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

14 de prohibitione Matrimonii Ecclesiasticarum personarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

reb. Indio. ¶ Interdixerunt Valentinianus & Valens provincialibus, cum barbara vxore coniugium, l. 1. de nupt. gentili. 3. C. Theodos. tit. 14. Nec Romanis matrimonii ius cum Persis, donec permittit Theophilus filius Michaelis Imper. Constantin. lib. 1. iur. Oriental. constit. 3. Theophil. vnde emyrius περὸν μὲν ἰσχυροῦν. Docet & abunde Nicolaus Giuchius, lib. 1. de comitiis Romanor. c. 3. ius olim non fuisse connubiorum, nisi inter ciues Romanos, & non cum peregrinis: habebatur namq; apud illos ratio in illis, nationis, conditionis, gentis, & sanguinis. Nationis, ne Romanus nisi Romanam acciperet. Quamobrem & Campani hoc iure adempto, confecto bello, M. Messala & C. Sallinatore Consulibus, petierunt, vt ciues Romanas sibi ducere liceret, Linius in 2. ¶ Conditionis respectus erat, vt ne libertinam ingenium, nec libertinus ingeniam duceret, ex lege Papia Poppæa, Julia. l. lege Papia, 23. de rit. nup. Gentis ratio, ex lege 12. tab. olim, ne paritatis cum plebeis Romæ connubium esset, quæ postea abrogata fuit, vt videre est apud Dionys. Halicarn. lib. 11. & Liliu. Sanguinis obleruatio ad gradus pertinebat, de quibus superius & de his omnibus videntur Carolus Sigonius, lib. de antiq. iur. ciuil. Roman. cap. 9. Respondit que a Iulio Paulo, lib. 2. recept. sent. de nupt. tit. 20. c. 6. facit Libertinum, 37. & Libertum, 64. de rit. nup. in P. libertum qui nuptias patronæ vel filie patronæ affectat, pro dignitate personæ metalli pona, vel operis publici, coerceri. ¶ Mofcouitæ seu Rutheni, ex canone cuiusdam Ioannis Metropolitæ eorum, teste Sigifimundo libero Batone, commentar. rer. Moscouit. in relig. eorum, nec viro religionis externæ principem filiam suam dare sinunt. Scribit D. Paulus ad Corinth. 6. c. ad hoc, de Iude. Nolite ducere iugum cum infidelibus. Et Constantinopolitana sexta Synodo cautum, cap. 72. non licere viram orthodoxam cum muliere hæretica, nec orthodoxam cum viro hæretico copulari: alioquin irritas nuptias existimari, & nefarium coniugium diffolui. Neque cogitur hodie, c. de illa, c. 6. de dinort. coniuix ad virum redire, si ille lapsus sit in hæresin, & illa voluerit ingredi monasterium, c. ult. de conuers. coniug. lib. 3. Decret. tit. 32. Atque si vnus coniugum infidelium ad fidem Christianam conuersus fuerit, & alius in errore perseueret, recte solui posse matrimonium placuit, & fidelem ad alterius nuptias posse venire, c. quanto, 7. de dinort. lib. 4. Decret. tit. 19. Nec esse nubendum gentili, vel infideli, docet abunde Q. Septimus Tertullian. lib. 2. ad vxorem. a religionis disparitate: atq; id quod obicitur ex 1. Corin. 7. Si quis frater infidelem habet vxorem, & illa matrimonio consentit, ne dimittat eam: sanctificatur enim infidelis per fidelem, &c. Intelligit dictum, non de ducenda, sed de ducta iam, cum Christianus sit. Non enim in textu dicitur, si quis ducet: sed si quis habet vxorem. Docet & ab auctoritate D. Pauli, si quis vult nubere nubat in domino. In domino, inquam, non cum gentile, vel cum infideli. Dicebat Tobias filio, 6. Accipe de semine parentum tuorum, non alienam. Idem & mouit Abraham Iserum inquisitorem vxorem filio suo, Genes. 34. v. Esdræ. c. 61. Iratus dominus ob nouum peccatum, quod alienigenas Israelitæ in vxores duxissent, quod eos ad idololatriam traherent: vt de Salomone ex libris Regum, 2. Reg. cap. 11. notum est, quod D. Cyprianus fufè explicat, li. 3. ad Quirinum. c. 62.

De prohibitione matrimonii ecclesiasticarum personarum. Cap. 14.

- 1 Nuptia prohibita subdiaconis, diaconis, presbyteris, & antisfiteibus, religiosis, monachis, & monialibus: & rationes ex SS. Patribus.
 - 2 Coniugati, electi in episcopos, abstinebant in posterum coniugibus.
 - 3 Clerici supra lectorem, etiam iure ciuili vxorem non ducunt.
 - 4 Virgines monia es olim non nupsisse testimonium Ammiani.
 - 5 Eusebius in nuptiis, religioni dedit Indeorum.
 - 6 Sacerdoti apud Iurs consules Romanor. dissoluit matrimonium.
 - 7 Vestales Romana vetula tantum nubebant: vsu uellent.
 - 8 Sacerdotes calibes in Palmaria.
 - 9 Reymirus ex monacho rex Aragonie, & vxorem ducens ex dispensatione.
 - 10 Improbata rationes eorum qui expugnant castitatem cleri.
 - 11 Vrsaræ Aragonie permisit polygamiam sacerdotibus.
 - 12 Alia in summa que matrimonium prohibent inris Ferie certæ nuptias vetant.
- ¶ Prohibite etiam nuptie in ecclesia catholica, a qua discessit orientalis Græca, c. qua situm est, de peniten. & remiss. ap. Grego. iis qui in diaconos, hypodiatonos, & presbyteros, & episcopalem apicem promouerunt, cap. dimissis fallaciis, & c. 1. de cleric. coniug.

c. coniugatus, c. 5. de conuers. coniug. lib. 3. Decreta. tit. 32. c. 1. & cano. si quis eorum. 32. dist. c. 1. & 2. qui cleric. vel uouen. & c. lib. 4. Decret. tit. 6. Clem. eos, de consang. & affinit. Interdixitq; synodus Nicæna, c. 3. ne subintroductam etiã mulierem, vel aliam, quam matrem, vel sororem, sicum haberent, c. interdixit, can. hospitiorum, 32. dist. Item iis, c. 3. & 4. qui cler. vel uouen. & c. c. sicut, de regular. c. vni. de vot. in 6. tota 29. causa. qui solemne votu religionis professi sunt, quæve Deo consecrate, & professæ religionem sunt, interdicitum matrimonium. Referam hac de re paucas sententias sanctorum patrum, iisdem, quibus illi scribunt, vtens verbis. D. Ambrosius, ad virginem lapsam, c. 5. tomo 1. sperum. Melius, inquit, est nubere, quam vri, 1. Corin. 7. hoc dictum est, ad non pollicitam virginem, ad nudum velatam pertinet. Ceterum que sese sponndit Christo, & sanctum velamen accipit, iam nupsit, iam immortalis sancta est viro, & iam si voluerit nubere communi lege coniugii, adulterium perpetrat, ancilla mortis pericitur, &c. Et tursum alibi, D. Ambros. tom. 4. sup. c. 3. prioris ad Timoth. Veteribus idcirco concessum est Leuitus, aut sacerdotibus vxores ad usum habere, quia multu tempus otio vacabant a sacerdotio, aut ministerio: multu uero enim sacerdotu & Leuitarum, & vnusquisq; certo tempore seruebat diuini ceremonias, secundum institutum Dauid. Hic enim viginti & quatuor classes constituit sacerdotum, vt vicibus deseruier: vnde Abia octauam classem habuit, cuius vice Zaachar: as fungebatur sacerdotio, sicut continetur in Paralipom. Ita ut illo tempore, quo non contingebat deseruire altari, domorum suarum agerent curam. Vbi autem tempus imminet ministerii purificari auquantis diebus, accedebant ad templum offerre Deo. Nunc autem quotidie onus illud imminet sacerdotib. ministrandi. Baillius Magnus in asceteris, sermo. post eibica. Ad hunc itaq; modum, inquit, ante professionem grauis & religiose vita, liberu est volenti, iuxta concessam & legitimam viuendirationem, coniugio se tradere: eum vero qui se iam propria professione obstrinxit, Deo se conseruare conuenit, inquam anathema quoddam sacrum, ne sacrilegii iudicio reddat obnoxium, si corpus per promissionem Deo consecratum, denno communis vite seruiriute polluat. In canonibus Apostoloru, in c. 25. vel Græcis quibusdam vs. 26. τὸν εἰς ἡμῶν ἀποστολῶν ἀγαθὸν καὶ ἁγιωτὸν βραδύμειον γαμῶν, ἀναλόγως, & ἄλλοις μόνον, id est, xonis qui calibes in clerum peruenerunt, iubemus vt lectorem tantum, & cantores se velint, nuptias ineant. Citat & hunc canonem Epiphanius, lib. 2. cont. hæres. tom. 1. in Catharos. ¶ Quod si quis olim ad sacerdotium, vel episcopatum eligeretur, nec quidem soluebatur coniugium: verum nunquam postea conueniebant coniuges, sed oportebat & vxorem electi ex consensu eligere monasterium, alioquin episcopus deponeretur, si vxorem veller quoq;. Sic & in sexta Synodo, ca. 48. statutu est his verbis, ἢ τὸ πρὸς ἐπιτοκῶν ἀπὸ ἀποστολῶν ἀναγομῆν γυναικὰ καὶ κοίτην συμπαντῶν τῶ ἰδὴ ἐν εἰς ἀποστολῶν ἀγαθῶν, μὴ δὲ τὸ ἐπὶ αὐτῶ τῶς ἐπιτοκῶν γυναικῶν ἢ μοναστηρίοις εἰσὶν ἄλλοι τῶς τῶ ἐπιτοκῶν καὶ τῶς διανομῆς, & τῶς τῶ ἐπιτοκῶν ἀποστολῶν ἀναλόγως, εἰ δὲ ἢ ἄλλια γυναικῶν, ἀπὸ τῶς ἀποστολῶν ἀγαθῶν, id est, vxor eius qui ad episcopalem dignitatē promotus est, communi viri sui consensu prius separata, postquam in episcopum ordinatus est, & consecratus, monasterium ingrediatu procul ab episcopi habitatione extructum, & episcopi prouideat fruatur, sin autē digna fuerit, etiam ad diaconatus dignitatē prouehatur. Secudu quem canoæm, Isaacus Angelus, lib. 1. iur. orient. constit. 3. Isaac Angel. Orientis & Græcorum Cæsar, idem statuit, creatis pontificib. ante ordinationē vxores in muliebria monasteria procul sita ab habitatione pontificum, sine dilatione, induci, tonderique eas & canonicè apud monachos degere, in quo monasterio comā depauerint: Aut si ipse tonsurā reculent, qui eis ante electionem coniuncti erant, pontificali solio & dignitate priuari, & in eorum locum alios suffici. Demum, vt qui in posteru eos, qui, ante creationē, legitimam vxorem habuissent, non aliter ordinari, quam si cōmuni coniugum scripto consensu, & placito a se inuicē separeretur, & mulier in onastica vitam amplexa esset. Quæ constitutio ab Imperatore decreta, assidentib. ei episcopis Cæsaræ, Ephesi, Cizici, & aliis. Euseb. Pamph. lib. 1. de demonst. Euang. oportet, inquit, vt aut sermo diuinus, episcopum vnus vxoris esse virum: verum amen eos, qui sacrati sunt, arg. in Dei ministerio, cultuq; occupati, continere deinceps se ipsos a cōmercio vxoris decet. Qui autē nō ad tantu assumpti sunt sacerdoti munus, iis idē sermo diuinus indulget, ac propemodum palam omnib. predicat, quod honorabile connubis, & ibi ius immaculatus, &c. Scribit & Niceph. Call. tit. 12. c. 34. in Thessalia ex consuetudine licuisse clerico cuius, priusquam in eum ordinem copretetur, legitime vxorem ducere: at si postea vxorem cognouisset, eo ordine motum.

- 3 ¶ Et si iure ciuili Cæsarum, vt qui inter reuerendissimos constitutus clericos, vltra lectorem & cantorem, i. nuptias contraxerit, cadat sacerdotio, § sed & si quis, de nupt. in authen. col. 4. § neque autem, quomo. opor. episc. in auth. ead. collat. ¶ Amianus ¶ Marcellinus, virgines quoque Deo dicatas innuptas remansisse testatur, libro 18. in fine, loquens de direptione castellorum Remam & Bufam, quæ circa Romam erant, per Persiæ regem. Tempore Constantii inuentas tamen, inquit, alias virgines Christiano ritu cultui diuina sacras, custodiri intactas, & religioni solito more seruire, nullo vetante præcipit.
- 4 ¶ Apud ¶ Eliazos, qui contemplationi, & cultui assiduo Dei dediti erant, nulla vxor erat, vt ait Philo Iudæus, lib. quod omnis probus sit liber, & Eusebius, Pamphil. lib. 8. de preparat. Euang. ca. 4.
- 5 ¶ Sed ¶ & singulariter Hermogenes & Caius Iuriconsultus responderunt, h. virgines, 61. §. fin. & Caius l. vel propter, 62. de donatio. int. vir. & vxor. lib. 24. P. tit. 1. Diuortii causa donationes inter virum & vxorem receptæ sunt: sæpe enim euenit, uti propter sacerdotium, vel sterilitatem, vel propter senectutem, aut valetudinem, aut militiâ, satis commode retineri matrimonium non possit. Putantes cum sacerdotio matrimonium retineri non posse commode.
- 6 ¶ Nec ¶ nubebant Vestales apud Ethnicos, nisi tum, cum religioni erant inutiles, nempe vetulæ sicut Prudentius docet, lib. 2. contra Symmachum.
Tandem virginem fastidit vesta senectam,
Dum thalamis habitis tumuit vigor, irrita nullus
Facundam amor materno vsq; era partu.
Nubuit anus veterana sacro per sancta labore,
Desertisq; focis, quibus est famulata inuenus,
Transfert emeruas ad fulcra iugalia rugas.
- 7 ¶ Apud ¶ Barbaros, in regione Palmaria in nouo orbe detecta, sacerdotibus viuunt cælibes & incorrupti, P. Martyr. lib. noui orbis
- 8 ¶ de insula nuper repertis. ¶ Legimus ¶ tamen ex dispensatione summi pontificis Reymirium, filium Sanctii, mortuo fratre Alfonso rege Aragoniæ, in regem electum, quamuis dicitur in Gallia in monasterio sancti Pontii de Tomeris religionis sancti Benedicti seruissset, & vxorem duxisse filiam comitis Peitei, Francis Tarapha, lib. de regi. Hispania in Alphon. 8.
- 9 ¶ Neque ¶ in hac re mores vel corruptelas aliquarum nationum, vt Mosconitarum & Græcorum, qui a Catholica fide errant, vt docet in religione illorum Sigismundus Baro, lib. commentar. de reb. Mosconitar. considerare volui: non secus ac barbarorum, & idololatrarum. Illenita non pertinent ad iuris nostri veram & castam tractationem. Neque etiam hic locus postulat, vt castitatem impugnantibus quibusdam leuibus rationibus, lucem ignorantia obiciamus, cum iam D. Thomas egregie in hac re depugnauerit, & euulserit ille rumfententias, D. Thomas, lib. 3. contra gentiles, c. 136. ¶ Omitto ¶ tam turpem quoque legem Vitia refellere Agyptiæ filii regis Hispaniæ & Gohorum, quæ inter nefarias leges alias aliquando indixit sacerdotibus, vt quot quisque vellet, aut posset alere, vxores haberet, d. Tarapha, de regibus
- 10 ¶ Hispan. in Vuisa ex Ritio. ¶ Sunt ¶ alia, quæ matrimonium impediunt contrahi publice, vt feriat, & certa alia tempora, Panor. cap. capellanus, de feris, can. non oportet, 33. q. quarto. si quis vxorem aliam vel sponsam de præfenti habeat, vel si qua alium virum vel sponsum de præfenti, vt diximus prohibuit duas vxores, ex cap. fin. de sponsal. Et alia quædam, quæ adfert Angelus Clauarius, in Summa in verbo, matrimonium 3.

De solutione matrimonii. Cap. 15.

De diuort. & repud. lib. 24. P. tit. 2. Lib. 5. C. tit. 17. Lib. 4. Decret. tit. 19.

- 1 Impedimentum & solutio matrimonii in quo differunt.
- 2 Matrimonium separatio quamuis dura, tamen aliquando eam fieri expedit.
- 3 Matrimonium quadruplici iure soluitur, natura, iure ciuili, diuino, & pontificio, quomodo.
- 4 Matrimonium soluitur natura, morte.
- 5 Matrimonium soluitur iure ciuili, morte & captiuitate, seruitute, diuortio.
- 6 Solutio matrimonii bona gratia.
- 7 Seruitute dirimitur matrimonium, quomodo.
- 8 Pœna hodie seruum ex libero non facit.
- 9 Diuortium soluit matrimonium, & vnde dicatur.
- 10 Repudium in sponsa.
- 11 Diuortium quomodo testato fiebat coram septem testibus.

- 12 Diuertendi inter absentes formula.
- 13 Formula dissoluentis sponsalia.
- 14 Claus adimebantur, & reddebantur in diuortio. Claus quare vxoribus nuper dictis dabantur.
- 15 Tempore Numa & ante, Roma coniugia indiuidua. Diuortium quis primus Roma fecerit.
- 16 Diuortium iure ciuili quatuor modis inter viuentes coniuges fiebat.
- 17 Diuortium ex consensu quomodo fieret, & ex placito & sublatum.
- 18 Coniugati quando possunt ingredi religionem.
- 19 Diuortium ob causam rationabilem, bona gratia.
- 20 Diuortium sine causâ rationabili, in quo penitium.
- 21 Diuertendi causæ legitima Iuris ciuili & diuini.
- 22 Vxor Mosconiarum se contemni putant a viris, nisi verberentur.
- 23 Diuortii faciendæ Platonis lex & formula.
- 24 Diuortii causâ Persis, vxorem non facere iussa mariti.
- 25 Diuortii etiam causâ mores vxoris mariti displicuisse.
- 26 Diuortium & separatio thori ratione adulteri.

Post cognitionem eorum, quæ matrimonium impediunt, facilius erit solutionem eiusdem tractatio: nempe quæ affines maxime, & veluti contumctas habeat causas, nisi quod impedimentum prohibet, ne fiat matrimonium: at solutio matrimonium stetit innuit, aliter, non diceretur solutum, Vlp. in l. Iulianus, 4. §. l. fin. de diuort. lib. 24. P. tit. 2. ¶ Et ¶ dura quidem separatio patris & filii, virique & vxoris dicitur ab Vlpiano, in l. que situm, 12. §. sed an in frumentis, de fin. instr. & instrum. leg. lib. 33. P. tit. 7. Verum aliquando eam recipi expedire, interdum vero necessarium visum est.

¶ Fit ¶ autem quadrupliciter eius solutio, aut iure naturæ: aut iure ciuili, diuino, aut pontificio. ¶ Natura, ¶ morte alterutrius coniugis soluitur iugum hoc, non secus ac reliqua, 1. ad Corin. 7. c. 6. pen. & fin. de sec. nupt. lib. 4. Decret. tit. 21. §. deinceps, de nupt. in auth. mortalia. Et ita Dominus noster Iesus Christus reiecit ignorantiam Sadducæorum interrogantium, cuius futura erat vxor in resurrectione, quæ septem fratribus nupta fuerat: quod mortuo marito soluta sit a lege viri vxor, & in alio seculo nuptiæ futuræ non sint, Matth. 22. Marc. 12. Luca 20. ¶ Iure ¶ ciuili Romanorum quoque & morte fit solutio: & vltra captiuitate, seruitute alterutrius, & diuortio, vt ait Paulus, l. 1. de diuort. P.

¶ Captiuitate ¶ dirimitur exemplo mortis naturalis, & bona gratia, sine immutatione iurum coniugum: quando capto viro vel vxore ab hostibus, expectato quinquennio incertum est, an captus mortuus fuerit, vel viuat, ex responso Vlpiani, l. vxores, l. 6. eod. Firmat id Iustinianus, in §. sed etiam captiuitatis, de nupt. coll. 4. tit. 1. in auth. si modo inquisitio diligens facta fuerit, num adhuc viuat apud hostes vir captus, vel capta vxor. Quod si captus quidem non fuerit coniugis, sed peregre captiuitate, non censetur direritum matrimonium, quantumcunque incertum sit de vita, & quantumuis diutius absens fuerit: nec potest qui incertus incertate de morte alterutrius est, alteri coniungi, antequam certum de morte habeat testimonium, vt placuit nouissimis sanctionibus, §. quod autem, ut lic. ma. & ante. authen. hodie, de repud. C. cap. in presentia, de sponsal. ca. dominus, de sec. nupt. cap. cum per bellum, 33. quest. 1.

¶ Seruitute quoque sufficere visa est, superueniens alteri coniugum, dirimendi matrimonii iusta causa Iustiniano, d. §. sed etiam, de nupt. in auth. & §. si vero decretum, ca. 2. & fin. de coniug. ser. uor. Obseruata tamen distinctione, de qua egimus in im pedimento erroris conditionis personæ, in 13. superiori capite. Seruitutem mortalitati quippe comparant Iuriconsulti, Vlpian. l. cum his status 33. §. si vero donator, de donat. int. vir. & vxor. in P. §. si vero decretum, de nupt. in auth. coll. 4. l. seruitutem, de reg. iur. P. Quamobrem olim pœnali quoque iudicio, in seruitutem pœnæ adiudicatio altero ex liberis coniugibus, soluebatur matrimonium, vt liquet ex constitutione Constantini, l. res vxoris, 24. de donat. inter vir. & vxor. lib. 5. C. tit. 16. veluti si in metallum fieret condemnatio, vel ad bestias, quibus libertas adimebatur, §. pœne seruus, quib. mod. ius. pa. pot. sol. l. aut facta, §. inter eos, & §. quisquis, & l. qui ultimo supplicio, & l. quidam, de pen. in P. ¶ Quod ¶ tamen iure nouellatum correctum est, cum hodie nemo bene natus, ex pœna seruus efficiatur, §. quod autem, de nupt. in authen. sed hodie, de donat. int. vir. & vxor. C.

¶ Diuortio ¶ deinceps dirimetur iure ciuili matrimonium. Diuortium